

Redegørelse om Naalakkersuisuts Uddannelsesstrategi

Departementet for Uddannelse og Forskning
April 2012

**UDDANNELSE FOR FREMTIDEN
-
UDDANNELSE FOR ALLE**

Forord

For det enkelte menneske og for samfundet som helhed er det et naturligt ønske, at alle bidrager til helheden. Dette ønske opnås bedst ved, at så mange som muligt har så mange kompetencer som muligt, og disse opnås naturligt gennem uddannelse og opkvalificering.

Uddannelse og kravet om flere, højere og bedre uddannelser, har været en gennemgående anbefaling fra alle sider, når man har sat fokus på Grønlands fremtidige udvikling og muligheden for at skabe et – på alle måder – selv bærende samfund.

Denne mulighed er for mange en drøm. En drøm, som Naalakkersuisut har sat sig som mål at få realiseret.

Midlet til dette er først og fremmest et bredt løft på uddannelsesområdet.

Naalakkersuisut har som erklæret mål at skabe et sammenhængende uddannelsessystem for at sikre de rammer, der skal til, så flere kan stå med et uddannelsesbevis i hånden.

Dertil har vi, med inddragelse af de mange interessenter på området, udarbejdet denne Uddannelsesstrategi, som vi håber, vil få en bred national tilslutning, såvel politisk i forhold til beslutningen som i befolkningen, når strategien skal udrulles.

Uddannelsesstrategien tager det næste skridt i forhold til den igangværende Uddannelsesplan, og sætter nye mål for indsatsen på uddannelsesområdet.

Naalakkersuisut har fastsat ni overordnede pejlemærker for fremtidens uddannelsesstrategi:

- Uddannelse kan ikke stå alene
- Understøttelse af et tresproget uddannelsessystem og samfund
- Høj kvalitet i uddannelser er et ufravigeligt krav
- Samfundet skal sikre alle børn en chance for erhvervskompetencegivende uddannelse
- E-læring fra barnsben
- Uddannelse med globalt udsyn
- Livslang læring og efterspørgselsstyrede efteruddannelses tilbud
- Uddannelse i takt med erhvervsudviklingen
- Ressourcer skal bruges optimalt og alle områder skal løbende effektvurderes

Læring og udvikling starter allerede i førskolealderen, og derfor dækker denne Uddannelsesstrategi fra barnets første år, frem til man står med sit sidste kursusbevis i hånden.

Uddannelsesstrategien vil blive fulgt op med reformer, lovgivningstiltag og aftaler med udenlandske samarbejdspartnere. Dette gælder eksempelvis på daginstitutionsområdet, i folkeskolen og på universitetsområdet.

Naalakkersuisut vil afsøge alle muligheder for, at alle kan tage den uddannelse, som de ønsker sig.

Alle anbefalinger peger på, at der skal sættes ind på uddannelsesområdet, hvis vi fortsat skal kunne udføre de velfærdsydelser i samfundet, som vi i dag tager for givet. Nu er tiden så inde til, at der træffes de fornødne beslutninger, og at der trækkes i arbejdstøjet.

En uddannelse er ikke bare en rettighed, men også en borgerpligt. Den indsats, du ikke yder, må ydes af en anden, så der findes ingen lette genveje, kun vejen gennem uddannelse og dygtiggørelse af den enkelte - til gavn for den enkelte og for helheden.

Naalakkersuisut vil med denne Uddannelsesstrategi danne de rammer, der skal til, for at realisere drømmen om et selv bærende Grønland. Det er drømmen for os alle, det bør være målet for os alle, og det er alles ansvar at yde, hvad der kræves for at opnå dette.

"Der findes ingen kundskab, som ikke er værdifuld"

- Edmund Burke

God læse- og debatlyst.

Palle Christiansen

Naalakkersuisoq for Uddannelse, Forskning og Nordisk samarbejde

Indholdsfortegnelse

1 INDLEDNING	7
1.1 Baggrund	7
1.2 Uddannelsesstrategiens mål	9
1.3 De overordnede pejlemærker for uddannelsesstrategien	10
2 FØRSKOLEOMRÅDET	13
2.1 Status	13
2.2 Vision	13
2.3 Målet for førskoleområdet – grundlaget for skoleparathed	13
2.4 Implementering	13
2.5 Forventede effekter	15
3 FOLKESKOLEOMRÅDET	16
3.1 Status	16
3.2 Vision	16
3.3 Målet for Folkeskolen – forudsætningen for videre uddannelse	17
3.4 Implementering	17
3.5 Forventede effekter	19
4 DE UNGE UDEN FOR UDDANNELSESYSTEMET	20
4.1 Status	20
4.2 Vision	20
4.3 Målet	20
4.4 Implementering	21
4.5 Forventede effekter	22
5 UNGDOMSUDDANNELSERNE	23
5.1 Gymnasiet	23
5.1.1 Status	23
5.1.2 Vision	24
5.1.3 Målet for gymnasiet – et skridt på vejen mod videregående uddannelse	24

5.1.4 Implementering	25
5.1.5 Forventede effekter	26
5.2 Erhvervsgrunduddannelserne	26
5.2.1 Status	26
5.2.2 Vision	27
5.2.3 Målet for erhvervsgrunduddannelsen – arbejdsmarkedets behov og opkvalificering af arbejdsstyrken	27
5.2.4 Implementering	27
5.2.5 Forventede effekter	30
6 OMSKOLING OG OPKVALIFICERING AF ARBEJDSSTYRKEN	31
6.1 Status	31
6.2 Vision	32
6.3 Mål	32
6.4 Implementering	32
7 VIDEREGÅENDE UDDANNELSER	34
7.1 Status	34
7.2 Vision – arbejdsmarkedets behov og international standard	34
7.3 Målet for de videregående uddannelser	34
7.4 Implementering	35
7.5 Forventede effekter	36
8 SÆRLIGE OMRÅDER	37
8.1 Ledelsesuddannelser	37
8.2 Undervisning i fritiden	37
8.3 Forbedring af befolkningens læse- og skrivekompetencer	38
8.4 Uddannelse af handicappede	38
8.5 Uddannelsesstøtte og anden godtgørelse	38
8.6 Ungdomsuddannelserne – uddannelses tilbud udenfor Grønland	39
9 RESSOURCESTYRING	40
9.1 Styringsinstrumenter	40
9.2 Samfundsøkonomisk effekt og investeringsbehov	41

1 Indledning

Forandring er ikke et valg – samfund forandres af mennesker og forandrer menneskene i det. Med strategier, handleplaner og evalueringer kan forandringerne i et vist omfang dirigeres i en ønsket retning.

1.1 Baggrund

Et selv bærende Grønland kræver, at de der skal bære det, har de bedst mulige forudsætninger hver især. Naalakkersuisut arbejder for, at endnu flere får en uddannelse og mulighed for at forsørge sig selv og sin familie.

Læring og udvikling starter i førskolealderen. Det er en del af det enkelte barns fundament til den videre skolegang. Folkeskolen skal fortsat udvikles og løftes til glæde for børn, forældre, lærere og samfund. Der skal fortsat være gode, uddannede lærere og ledere, der arbejder efter principperne, som den gode skole bygger på.

Gymnasierne vokser, flere vil påbegynde og gennemføre den gymnasiale uddannelse og den nye reform træder i kraft i august 2012. Flere kan mere, fordi de har fået en studentereksamen. Flere er i praktik og i gang med en erhvervsgrunduddannelse. Flere vil gerne i praktik og der arbejdes på at skaffe praktikpladser, både i Grønland og i udlandet. Flere læser videre på de videregående uddannelser indenfor alle fag.

Uddannelsesplanen fra 2005 har betydet, at

- 42 % flere var i gang med en kompetencegivende uddannelse i 2011 i forhold til 2005, 3828 var aktive ved udgangen af 2011,
- 46,5 % flere er blevet færdige, i 2011 blev 851 færdige.

Det går godt og hurtigt. Så hurtigt, at det nu skal besluttes, hvordan Grønlandskortet rent uddannelsesmæssigt skal se ud i fremtiden.

Uddannelsesstrategien beskriver Naalakkersuisuts visioner, mål og prioriterede indsatser for uddannelsesindsatsen. Uddannelse er en af de vigtigste grundsten for den enkeltes gode liv og mulighed for at forsørge sig selv og sin familie. Naalakkersuisut vil give alle mulighed for at tage et valg; at vælge en uddannelse og få det bedst mulige liv.

Uddannelsesstrategien skal ikke lave om på noget, der virker. Den skal ikke lave nyt for det nyes skyld. Og den skal ikke anwise i detaljeret handleplan, men fastsætte de overordnede visioner og retninger. Den skal sikre rammen for, at Grønlands uddannelsessystem er det bedst mulige.

Uddannelsesstrategien bygger videre på en række vigtige initiativer:

- ❖ Den nye uddannelsesstrategi skal ikke 'nulstille' *uddannelsesplanen fra 2005* og starte forfra. Den skal bygge videre på det eksisterende.
- ❖ I 2006 indgik Grønland en *partnerskabsaftale med den Europæiske Kommission*, som sikrede Grønland ca. 200 mio. kr. årligt i sektor budget støtte til uddannelsesområdet, til og med 2013. Aftalen har gjort, at Departementet for Uddannelse og Forskning har haft fokus på resultater og fremdrift på uddannelsesområdet, idet at der er i partnerskabsaftalen var indgået aftale om et sæt af indikatorer til at monitorere indsatsen.
- ❖ I 2010 blev arbejdet med den *Regionale Udviklingsstrategi (RUS)* og *Børne- og Ungestrategien (BUS)* startet i tværdepartementale arbejdsgrupper. Samtidig blev *Skatte- og Velfærdskommissionens* arbejde også igangsat.
 - *Skatte- og Velfærdskommissionens betænkning* sagde; Status quo er ikke en mulighed. Hvis ikke Grønland forandrer noget, så vil der være rigtig mange borgere, der ikke vil kunne få de velfærdsydelser, de får i dag. Det er af afgørende betydning at elevernes udbytte af undervisningen i folkeskolen styrkes.
 - *Børne- og Ungestrategien (BUS)* sagde; vi skal satse på at lave en tidlig indsats i børns liv, så vi kan få hjulpet så mange børn som muligt til et godt børneliv og senere et godt voksenliv.
 - Den *Regionale Udviklingsstrategi (RUS)* sagde; vi skal modernisere vores traditionelle erhverv og skabe et rummeligt og mobilt arbejdsmarked. Det er af afgørende betydning at elevernes udbytte af undervisningen i folkeskolen styrkes.

Uddannelsesstrategien er således solidt forankret i en dokumenteret sammenhæng, der efterlyser initiativ, nytænkning og fremsynethed.

Uddannelsesstrategien er dynamisk i forhold til udviklingen i samfundet og vil løbende blive fulgt op med konkrete, målrettede handleplaner og initiativer på de enkelte områder.

Første gang i forbindelse med behandlingen af forslaget til finanslov 2013.

1.2 Uddannelsesstrategiens mål

Samfundet forandrer sig. Der bliver flere ældre, der skal drages omsorg for af uddannet personale. Der er fortsat mangel på pædagoger, undervisere, sygeplejersker, læger mv. i samfundet. Erhvervslivet og arbejdsmarkedet er i stadig forandring og stiller krav til nye eller ændrede kompetencer i arbejdsstyrken.

Det overordnede mål for Uddannelsesstrategien 2012 er, at

fra 2025 opnår mindst 70 % af en given ungdomsårgang en erhvervskompetencegivende uddannelse.

Naalakkersuisut sigter med uddannelsesstrategien 2012 højere end med uddannelsesplanen fra 2005. Den enkelte skal med det nye mål have en erhvervskompetencegivende uddannelse, ikke kun kompetencegivende i forhold til videre uddannelse. Forskellen er, at man kan gå direkte i job som faglært med en erhvervskompetencegivende uddannelse. En studieforberegende uddannelse, som eksempelvis den gymnasiale uddannelse, giver udelukkende kompetence i forhold til et studie på en videregående uddannelse, men kvalificerer ikke studenten til at indgå som faglært i et erhverv.

Hvis målet skal nås, skal stigningen i antallet af aktive under uddannelse fortsætte. Derfor skal der bygges kollegier, så alle har et sted at bo, mens de er under uddannelse. Endvidere skal der etableres flere undervisningslokaler. Endelig skal der afsættes midler til drift i forhold til de stigende aktivitetstal.

Den årlige investering i bedre og flere uddannede er en helt afgørende forudsætning for et selv bærende Grønland. Men det står samtidig klart, at det vil kræve betydelige investeringer over

en årrække at sikre kapaciteten til at nå målet, og at strategien derfor skal udfoldes i balance med samfundets øvrige serviceydelser.

Bosætningsmønsteret i landet og den overordnede udvikling giver både unikke muligheder og unikke udfordringer. Det er derfor nødvendigt at betragte området fordomsfrit og omkostningsbevidst.

1.3 De overordnede pejlemærker for uddannelsesstrategien

Naalakkersuisut har ni overordnede pejlemærker for uddannelsesstrategien:

Uddannelse kan ikke stå alene

Uddannelsesindsatsen skal løbende udvikles i samarbejde med alle samfundets aktører. Uddannelsesudbuddet og uddannelsesstrategien må aldrig blive statisk eller selvtilstrækkeligt. Alle gode kræfter skal derfor løbende involveres, debattere og udøve indflydelse på uddannelsesområdet. En høj grad af demokratisk inddragelse af interessenter og sammentænkning på tværs af ressortområder er et ufravigeligt krav i det videre arbejde med at udfolde uddannelsesstrategien.

Understøttelse af et tresproget uddannelsessystem og samfund

Borgere, virksomheder og den offentlige sektor skal kunne agere i internationale kontekster, og kontinuerligt deltage i, formidle og implementere ny viden fra og til resten af kloden. Samtidig skal grønlandsk være et levende hovedsprog. Dette fordrer, at alle som minimum kan grønlandsk, dansk og engelsk. Alle fremtidige beslutninger vil skulle træffes i respekt for at forfølge dette mål.

Høj kvalitet i uddannelser er et ufravigeligt krav

Ledestjernen for udvikling, opretholdelse og indvielse af uddannelsesinstitutioner er, at kvaliteten lever op til høje internationale krav. Det gælder, uanset om institutionens målgruppe er førskolebørn, skoleelever, traditionelle uddannelsessøgende eller arbejdsmarkedets restgruppe over tredive. Uddannede borgere skal ikke blot være kompetent arbejdskraft, men være attraktive for det omgivende samfund og stærke kandidater til toplederposter i selskaber, der agerer i landet. Alle fremtidige beslutninger vil træffes med fokus på at kunne udvikle og fastholde høj kvalitet, der muliggør ovenstående. Institutioner oprettes eller nedlægges på basis af, hvorvidt de leverer den ønskede kvalitet i forhold til de tildelte midler.

Samfundet skal sikre alle børn en chance for erhvervskompetencegivende uddannelse

Alle børn skal have en chance for at få en opvækst, der gør det muligt for dem at tilegne sig en erhvervskompetencegivende uddannelse. De primære ansvarlige for dette er forældrene, men i det omfang forældrene ikke kan løfte denne opgave, må samfundet træde til. Dette gælder uanset, om der er tale om socialt udsatte børn, handicappede børn eller børn med indlæringsvanskeligheder. Der skal arbejdes for at ovenstående rettigheder for børn sikres via lovgivning, og implementeres via løbende screening af det enkelte barns udvikling. Hensynet til barnets tarv og udviklingsmuligheder skal veje tungere end hensynet til forældrene.

E-læring fra barnsben

E-læring skal starte i førskolealderen og være en rød tråd gennem hele uddannelsesforløbet, såvel som borgerens senere arbejdsliv. En intuitiv tilgang til E-læring sætter borgeren i stand til selv at medvirke til livslang læring, samt deltage i demokratiet og samfundets liv. Alle børn skal fra barnsben og hele vejen igennem deres uddannelse opleve IT og E-læring, som en naturlig integreret del af deres liv. Efter endt uddannelse skal borgeren være i stand til at være en aktiv udøver af livslang læring.

Uddannelse med globalt udsyn

Alle uddannelser skal have en international dimension. Ikke blot i pensum, men også i selve uddannelsens forløb, og mulighed for frivillige eller obligatoriske ophold i udlandet. Et tæt samarbejde med udenlandske institutioner skal opsøges, opdyrkes og opprioriteres. Alle fremtidige beslutninger på uddannelsesområdet skal understøtte implementeringen af den internationale dimension, ikke blot i tanke, men også i handling.

Livslang læring og efterspørgselsstyrede efteruddannelses tilbud

Livslang læring er en forudsætning for, at arbejdsstyrken løbende kan opfylde de stigende krav fra arbejdsmarkedet. Uanset, om der er tale om omskoling eller opkvalificering, skal der tilbydes uddannelsesforløb af varierende længde, der er efterspurgt og udviklet i samarbejde med arbejdsmarkedets parter. Den livslange læring skal understøttes af en geografisk mobilitet i forhold til arbejdsudbuddet og varierende storskala projekter. Dialog med virksomheder, offentlige institutioner og borgerne er en forudsætning for efterspørgselsstyret uddannelsesudbud.

Uddannelse i takt med erhvervsudviklingen

Efterspørgslen efter uddannet arbejdskraft vil, som følge af kommende projekter i råstofbranchen, øges væsentligt. Det er Naalakkersuisuts ambition, at flest mulige af arbejdspladserne i de kommende projekter besættes af grønlandsk arbejdskraft, derfor er uddannelse, opkvalificering og omskoling af den grønlandske arbejdskraft essentiel. En befolknings sammensætning med et voksende antal ældre stiller krav til en langsigtet strategi for uddannelse. De arbejdsopgaver, som de, der trækker sig tilbage fra arbejdsmarkedet, har varetaget, skal udfyldes, og der skal uddannes personale til at tage sig af de ældre. Der vil i fremtiden være et øget behov for flere uddannede indenfor det sociale og det sundhedsfaglige område.

Ressourcer skal bruges optimalt og alle områder skal løbende effektvurderes

Ressourcer, der er bevilliget til uddannelsesområdet, skal udnyttes optimalt til at konsekvent at forfølge de overordnede strategier. Dette fordrer en stærk evalueringskultur, der løbende kan informere det administrative og politiske niveau om effekter af indsatsen. Samtidig er et optimalt brug af ressourcerne kun muligt, hvis der er en sammenhæng mellem alle uddannelses tilbud, ligesom eventuelle barrierer for at påbegynde en uddannelse systematisk opdages og nedbrydes. Der skal løbende handles i forhold til indsatser og institutioner, der vurderes ikke at levere tilstrækkelig kvalitet i forhold til de tildelte bevillinger. En præcis og omkostningsbevidst prioritering af bevillingerne er en forudsætning for at kunne understøtte de øvrige mål. Stordriftsmiljøer skal etableres i videst mulig omfang, da disse giver en mere effektiv udnyttelse af såvel de menneskelige som de økonomiske ressourcer.

2 Førskoleområdet

I mange år har uddannelsesområdet været betragtet som folkeskolen, erhvervsuddannelser, gymnasium og de videregående uddannelser. I dag ses førskoleområdet som en helt naturlig og integreret del af uddannelsessystemet. Årsagen til dette er, at tidlig indsats dokumenteret reducerer kriminalitet, misbrugsproblemer mv., hvilket i sig selv øger velfærden for det enkelte individ. Samfundsøkonomisk er gevinsten ved den tidlige indsats i førskolealderen stor, idet den slår igennem i alle efterfølgende led. Det er altså yderst rentabelt at investere i førskoleområdet – både for det enkelte menneske og for samfundet som helhed. Førskoleområdet er derfor også adresseret i den igangværende børn- og ungestrategi, og indsatser i uddannelsesstrategien vil ske i samspil med børn- og ungestrategien.

2.1 Status

Der er ca. 5.000 børn under 6 år nationalt. Af disse bor 17 % i bygderne og 83 % i byerne. Heraf er 54 % af børnene i bygderne ikke i dagtilbud, mens det i byerne er 23 %. Samlet set er der 900 børn, der ikke er i dagtilbud. Børnetallet vil i de kommende år frem mod 2022 stige. Herefter sætter et mindre fald i børnetallet ind. Ud af det samlede antal børn, er 3.500 i offentlige eller selvejende dagtilbud, hvor de offentlige tilbud udgør langt størstedelen.

2.2 Vision

Visionen for førskoleområdet er, at alle børn sikres sproglig, social og følelsesmæssig læring og udvikling.

2.3 Målet for førskoleområdet – grundlaget for skoleparathed

Førskoleområdet skal med det enkelte barn i centrum fastholdes og styrkes som en integreret del af det samlede uddannelsessystem. Det giver det naturlige afsæt for barnets skolegang.

2.4 Implementering

På førskoleområdet kan strategien sammenfattes i nedenstående aktiviteter, som vedrører pasningskapacitet, personale og opkvalificering samt styrkelse af den systematiske inddragelse af pædagogisk-psykologisk faglighed og ekspertise.

Delmålsætningerne understøtter det overordnede mål om fortsat at styrke førskoleområdet sammenhæng til det øvrige uddannelsessystem og derved sikre børnene et stærkt fundament for deres skolegang.

- National garanti for et pædagogisk dagtilbud
- Udbygning af de fysiske rammer
- Prioritering af uddannet personale og opkvalificering af ikke faglært personale
- Obligatorisk screening af børnenes helbred, udvikling og skoleparathed
- Flere mænd i pædagogfaget
- Udvikling af alternative pædagogisk tilrettelagte dagtilbud for alle børn
- Systematisk anvendelse af pædagogiske principper og læreplaner
- Pædagogisk-psykologisk forskning til understøttelse af implementering, monitorering og evaluering

Naalakkersuisut vil arbejde for, at der bliver garanti for et pædagogisk dagtilbud til alle børn i førskolealderen. Alle daginstitutioner skal så vidt muligt have uddannet personale, mens dagtilbud i områder uden daginstitutionstilbud skal have personer eller familie med relevante kurser, såfremt det ikke er muligt at hverve uddannet personale. Alle børn skal i deres dagtilbud mødes af voksne, der arbejder efter de pædagogiske principper, som er defineret i arbejdet med "Den gode daginstitution" for at sikre, at alle børn får mulighed for at udvikle sig. Heri mener Naalakkersuisut, at der ligger brug af IT i leg og læring, sproglig stimulering, samt arbejde med pædagogiske redskaber, der kontinuerligt monitorerer børnenes udvikling.

For at sikre, at alle børn, også dem, der ikke er i dagtilbud af forskellige årsager, udvikler sig bedst muligt og har de bedste vilkår for læring, vil den helbredsundersøgelse, som i dag finder sted i fireårsalderen, blive udvidet eller erstattet, så der indføres obligatorisk screening af alle børn, når de fylder 3 år og 5 år. Med obligatorisk screening forstås,

at barnet i nævnte alder skal have en helbredsundersøgelse, blandt andet med screening af syn og hørelse, for at forebygge problemer fremadrettet, eksempelvis med dårlig indlæring på grund af manglende hørelse. Derudover skal barnet i 3 års alderen screenes med et pædagogisk redskab, mens det i 5 års alderen ville omhandle tests med henblik på skoleparathed. Endvidere skal screeningen afdække eventuelle sociale problemstillinger. Samlet set skal vi have et bedre helhedsindtryk af barnet. Denne obligatoriske screening skal være med til at forebygge, at små

problemer bliver store, også hos de børn, der ikke er i dagtilbud. Der skal derfor være et straksberedskab, der udarbejder en handleplan for det enkelte barn ved behov.

I de mindre beboede steder, hvor der i dag ikke findes dagtilbud, skal disse etableres i allerede eksisterende rammer i det omfang, at det er muligt. Der sigtes mod at opkvalificere både nye og nuværende dagplejemødre samt familier med redskaber indenfor blandt andet pædagogik. Denne indsats gennemføres i et tæt samspil med Selvstyrets øvrige strategier, herunder især børne- og ungestrategien, der har konkrete initiativer målrettet fagligheden i yderkantsområder, herunder:

- Udbrede og udvikle brugen af tværfaglige rejsehold fra nærliggende byer til at støtte og sikre den faglige opkvalificering
- Styrke fagligheden og kompetencerne ved at gennemføre uddannelsesforløb og kurser for bygdepersonale

Endelig vil Naalakkersuisut fremadrettet målrette en kampagnerække på at få flere mænd til at søge uddannelse indenfor det pædagogiske område og derved sikre, at børn i fremtiden kan møde flere mænd i daginstitutionerne og i dagtilbuddene og dermed få en mere alsidig påvirkning.

Frem mod 2015 vil der især være fokus på at få ændret lovgivning, fysiske rammer i dagtilbuddene, rammerne omkring uddannelse af personale, udvikling af alternative pædagogisk tilrettelagte dagtilbud for alle børn, systematisk anvendelse af pædagogiske principper og anvendelse af læreplaner samt at få etableret pædagogisk-psykologisk forskning til at understøtte implementering, monitorering og evaluering. Herefter vil der tillige skulle stilles skarpt på udbygning og renovering af daginstitutioner.

2.5 Forventede effekter

Effekten af indsatsen vil både være menneskelig og samfundsøkonomisk.

Alle børns trivsel og sundhed kan følges kontinuerligt, og børn i risiko eller med særlige behov kan opspores og hjælpes tidligt. Derfor vil flere børn vokse op i familier, der er i stand til at sikre udvikling, trivsel og sundhed. Som følge af dette, vil færre børn få behov for intervenserende indsatser, og flere børn vil være skoleparate.

3 Folkeskoleområdet

Folkeskoleområdet er og vil altid være et område, der skaber debat. Alle ønsker handling på området; forbedringer og prioriteringer. Folkeskoleområdet i denne strategi er Naalakkersuisuts bud på en fremtidig folkeskole for alle og til gavn for alle.

Folkeskolen forbereder ungdommen til at kunne tage erhvervskompetencegivende uddannelse efter endt folkeskoleforløb. En stærk faglig og social ballast fra folkeskolen er en forudsætning, for at den enkelte elev kan fortsætte sit uddannelsesforløb.

Naalakkersuisut vil derfor i de kommende år have et særligt fokus på at forbedre folkeskolen i samarbejde med kommuner, lærere og andre gode kræfter.

3.1 Status

I efteråret 2010 blev implementeringen af folkeskolereformen evalueret. I efteråret 2011 blev der skrevet en skolehjemssredgørelse, og samtidig blev der udviklet en database med data fra folkeskolen. En database, der trækker på alle eksisterende data om folkeskolen, samler dem et sted og bruger dem til at skabe et handlingsorienteret analyseredskab. Der er udfordringer for folkeskolen i forhold til lærermangel i både by og bygd og et efterslæb i forhold til den sproglige indsats. Med afsæt i evalueringen, redegørelsen og ved brug af databasen føler Naalakkersuisut sig godt klædt på i forhold til den fremtidige strategi.

3.2 Vision

Folkeskolen skal gøre eleverne fagligt og menneskeligt klar til at påbegynde en ungdomsuddannelse. Helt centralt i denne bestræbelse står elevernes sproglige færdigheder. Alle børn skal ved afgang fra folkeskolen kunne anvende tre sprog – grønlandsk, dansk og engelsk.

3.3 Målet for Folkeskolen – forudsætningen for videre uddannelse

Strategien på folkeskoleområdet kan sammenfattes i nedenstående delmålsætninger, som vedrører undervisningen, personalet, de fysiske rammer og vejledningen af elever. Delmålsætningerne understøtter den overordnede målsætning om, at gøre eleverne klar til at påbegynde en ungdomsuddannelse ved afgang fra folkeskolen og kunne anvende tre sprog.

1. Skoleledelsens funktion skal styrkes
2. Organiseringen af folkeskoleområdet, såvel centralt som i kommunerne skal analyseres og forbedres.
3. Trintestene skal udvides til at omfatte alle klassetrin i de sproglige fag og matematik og skal benyttes aktivt til at evaluere den enkelte elevs præstation
4. Skolen skal benytte trintest og løbende evalueringer aktivt i undervisningssituationen med den enkelte elev. Herunder er påkrævet et særligt fokus på drengenes indlæring.
5. Sprogindsatsen i grønlandsk, dansk og engelsk skal styrkes
6. Skolernes undervisning skal evalueres og akkrediteres
7. Skolehjemmene skal leve op til de pædagogiske mål
8. Vejledning, erhvervspraktik og karriereplanlægning skal være i fokus i forhold til ældstetrinnet, så ingen elever forlader folkeskolen uden en handleplan.
9. Der skal fokus på brug af IT i undervisningen
10. Der skal være flere uddannede lærere

3.4 Implementering

Naalakkersuisut vil diskutere problematikkerne omkring de mange meget små skoler i landet med kommunerne, som har ansvaret for folkeskoleområdet. En dialog, som forventes at resultere i et forslag til lovændring på området i forhold til minimumsstandarder for elevtal og antal uddannede lærere af hensyn til at sikre børnene de bedst mulige uddannelsesmuligheder.

Hele opbygningen af folkeskoleområdet skal analyseres med henblik på at sikre en bedre sammenhæng mellem Selvstyret, Kommunerne, Inerisaavik og Ilinniarfissuaq i forhold til indsatser og strategier, der berører folkeskoleområdet.

Gode sproglige færdigheder har stor betydning for, at eleverne kan tage en ungdomsuddannelse og få succes i livet. Derfor skal alle elever ved afgang fra folkeskolen kunne 3 sprog; grønlandsk, dansk og engelsk, så ingen bliver begrænset af sproglige barrierer. Målet er, at sprog ikke skal være noget, man lærer, men derimod noget, man lærer med. Naalakkersuisut vil endvidere sørge for, at elever fra især yderområderne i langt højere grad end i dag, sikres et ophold på en grønlandsk eller dansk efterskole i 9. og 10. klasse.

Skoleledelsen alle steder skal styrkes i form af kurser samt efter- og videreuddannelser for at sikre den bedst mulige daglige ledelse af folkeskolen. Det vil medføre en bedre tilrettelæggelse af undervisningen, ressourcestyling, personaleledelse samt en kontinuerlig udvikling i den enkelte folkeskole. Trintestene udvides til at omfatte alle klassetrin i sprogfag og matematik. Lærerne skal bruge trintestresultaterne aktivt til at evaluere den enkelte elev og efterfølgende sikre, at der sættes målrettet ind i forhold til elevens læringsmæssige behov, så der opnås det maksimale udbytte af undervisningen.

Skolernes undervisning skal evalueres og akkrediteres, så skolernes selvevaluering systematiseres og synliggøres, med det mål at sikre, at lærernes undervisning og elevernes læring fortsat udvikler sig. Akkrediteringen skal ske i fællesskab med skolen. Akkrediteringen skal medvirke til, at skolerne planlægger, gennemfører og evaluerer elevernes læring og lærernes undervisning, så eleverne kan leve op til deres egne mål og handleplaner, samt de centralt fastsatte læringsmål.

Naalakkersuisut vil bl.a. med afsæt i børne- og ungestrategien iværksætte en tværfaglig udredning, der skal afdække både handicap- og specialundervisningsområdet.

Naalakkersuisut konkluderer, at skolehjemmene ikke lever op til de pædagogiske mål. Naalakkersuisut ønsker derfor at sikre, at de elever, der flytter til en større skole på ældste-trinnet, får gode og trygge rammer. Derudover kommer elever fra små skoler ofte med utilstrækkelige kundskaber, som gør deres overgang til en større skole vanskelig. Skolehjemmene skal leve op til de pædagogiske mål og understøtte de behov, som elever fra de små skoler har i forhold til at udvikle sig fagligt og menneskeligt.

Vejledning, erhvervspraktik og karriereplanlægning skal være i fokus i forhold til ældste-trinnet. Vejledning har vist sig at være en af grundstenene for en succesfuld videre færd i uddannelsessystemet. Eleverne skal være fokuserede på, hvad de vil efter folkeskolen og gives mulighed for at afprøve deres færdigheder indenfor relevante fag.

Der skal fokus på brug af IT i undervisningen i alle fag i alle områder af landet. Dette betyder ikke kun fjernundervisning, men lige så meget, at folkeskolens elever skal lære at bruge IT aktivt, som en del af deres læring, mens lærerne skal lære at bruge IT mere i deres undervisning på alle niveauer. Der skal udvikles undervisningsmateriale til området, samt udvikles fjernundervisningsmetoder, der fungerer i forhold til de grønlandske forhold, med begrænsede og meget dyre forbindelser i yderområderne.

Der mangler uddannede lærere både på nationalt og lokalt plan. Naalakkersuisut vil arbejde på at øge andelen af uddannede lærere. I skoler i yderområderne, hvor det er svært at tiltrække uddannede lærere, og hvor der er mange timelærere, skal timelærerne coaches via internettet, eksempelvis kombineret med rejselærerordninger.

Naalakkersuisut har ud fra målsætningen om at sikre det enkelte barns bedst mulige udvikling set på problematikkerne omkring de mange meget små skoler i landet. Der er 26 skoler med under 15 elever fordelt på kommunerne således: Kommune Kujalleq 9 skoler, Kommuneqarfik Sermersooq 3 skoler, Qeqqata Kommunia 1 skole og Qaasuitsup Kommunia 13 skoler. Af disse har 10 ingen uddannede lærere ansat. Naalakkersuisut vil med kommunerne diskutere effektiviteten af de nævnte skoler ud fra respekt for det enkelte barns krav på læringsmiljø, samt i forhold til de centralt fastsatte læringsmål. Naalakkersuisut vil opfordre den enkelte kommune til at prioritere midlerne, så enkelte elev får mest muligt ud af de bevilligede midler på folkeskoleområdet.

3.5 Forventede effekter

Væsentligt flere elever vil uanset bosted og eventuelt særlige behov færdiggøre en uddannelse efter folkeskolen. Af disse skal væsentligt flere starte på uddannelse direkte efter folkeskolen.

4 De unge uden for uddannelsessystemet

Der er kommet et stigende fokus på gruppen af unge mellem 15 og 18 år, som ikke starter på en uddannelse eller efterskole umiddelbart efter folkeskolen, og som heller ikke er kommet i gang 1-2 år efter, at de har forladt folkeskolen. 'Restgruppen', som denne gruppe bliver betegnet, er stor og udgør i disse år ca. 50 % af en ungdomsårgang.

4.1 Status

Sammenfattende peger analyser fra 2010 og 2011 på, at kun ca. 15 % af en folkeskoleårgang starter direkte på et uddannelsesforløb, hvilket er meget lavt i en international sammenligning. Selvom der herudover er en meget stor del af afgangseleverne fra folkeskolen (ca. 40 %), som påbegynder et efterskoleophold.

Dette bør område have fokus, da det er vigtigt, at tilknytningen til uddannelsessystemet fastholdes direkte efter folkeskolen. Jo længere tid unge er udenfor uddannelsessystemet, desto risiko for at denne gruppe ikke færdiggør en erhvervskompetencegivende uddannelse. Der skal derfor fortsat være initiativer, der er målrettet at få disse unge ind i uddannelsesforløb.

Problematikken omkring "restgruppen" er tværgående, og hænger sammen med folkeskolen, vejledningen i og efter folkeskolen, effekten af efterskoleophold mv. Størrelsen af "restgruppen" er en klar og let målbar indikator for "kvaliteten" af den undervisning, som folkeskolen tilbyder. Redskaberne i forhold til at pejle og sætte ind overfor elever med behov er på plads, fx trintest, men udnyttes endnu ikke optimalt.

4.2 Vision

Visionen er, at en stor del af restgruppen får en erhvervskompetencegivende uddannelse. Alle elever, der forlader folkeskolen, skal være motiverede og klar til at påbegynde efterskoleforløb eller en ungdomsuddannelse.

4.3 Målet

Målet er, at restgruppen er nedbragt til under 5 % i 2025 blandt andet som følge af en massiv vejledningsindsats med handleplaner for den enkelte elev, opsøgende vejledning efter afslutning af folkeskolen, samt monitorering af den enkelte på CPR nummer niveau. Monitoreringen skal blandt andet bruges til at sætte et støtteapparat i gang ved overgange i uddannelsessystemet, så man

sikrer, at den unge kommer godt fra det teoretiske grundforløb på en brancheskole og ud i en lærlingeplads i en virksomhed.

4.4 Implementering

Strategien i forhold til at sikre, at restgruppen gennemfører en kompetencegivende uddannelse består overordnet set af to dele:

- En bedre og mere optimal udnyttelse af de 'værktøjer', som folkeskoleforordningen indeholder, med henblik på at bevare tilknytningen til uddannelsessystemet efter folkeskolen
- Initiativer, der er målrettet den del af restgruppen, der for nuværende ikke er tilknyttet uddannelsessystemet.

Alle relevante aktører på uddannelsesområdet skal samarbejde for at målsætningen kan nås. Vi skal give de unge håb og selvtillid. De delmålsætninger, som skal være styrende for, at vi når målet, er centreret om især vejledning og tæt opfølgning af de unge.

- Massiv vejledningsindsats
- Tæt monitorering og opfølgning af den enkelte unge
- Aktivering af støtteapparat ved overgange i uddannelsessystemet
- Differentiering af målgruppen med henblik på (mere) målrettet vejledning
- Effektivisering af opkvalificeringsforløb

For at nå målet om, at "restgruppen" reduceres til under 5 % senest i 2025, skal der ske en massiv vejledningsindsats med handleplaner for den enkelte elev. Kommunerne skal videreudvikle den opsøgende vejledning efter afslutning af folkeskolen, som allerede er igangsat i flere kommuner i dag. Derudover skal der generelt være en tæt monitorering af og opfølgning i forhold til den enkelte elev. Monitoreringen skal blandt andet bruges til at sætte et støtteapparat i gang ved overgange i uddannelsessystemet for at sikre, at den unge fx kommer godt af sted fra det teoretiske grundforløb på en brancheskole og ud i en lærlingeplads i en virksomhed.

Selvstyret vil undersøge præcist, hvor stor restgruppen er i dag, og hvordan sammensætningen er. Der er behov for et differentieret syn på restgruppen, fordi den består af både stærke og svage unge, og det er navnlig den sidstnævnte gruppe, der har behov for hjælp. Vejledningsindsatsen skal skærpes for denne gruppe, og undervisningen af disse elever skal ske efter tilpassede pædagogiske principper og med særlige undervisningsmæssige tiltag. Vejledningsindsatsen skal sikre de unges tidlige valg af uddannelsesretning indenfor ungdomsuddannelserne. Piareersarfiit

skal primært fokusere på den opsøgende vejledningsindsats og individuelle handlingsplaner i forhold til restgruppen. Denne udvikling skal finde sted hen over en årrække. For at frigive ressourcer i Piereersarfiit til at opprioritere denne opgave, skal det ikke længere være muligt at opkvalificere sig i AEU-forløb eller til den gymnasiale uddannelse på Piareersarfiit.

Fremtidens løsning på AEU skal findes i en dialog med alle interessenter. Det er vigtigt, at et AEU-forløb ikke bliver endestationen for opkvalificering. AEU skal tages som del i en

individuel handleplan for den enkelte, der sigter mod, at en egentlig erhvervskompetencegivende uddannelse er slutmålet. Barrierer, der medfører, at restgruppen ikke kommer videre efter AEU-forløb, skal identificeres og fjernes.

En mulighed er, at opkvalificeringen til en given erhvervsgrunduddannelse skal ske samtidig med, at eleven tager sit 1-årige grundforløb på en branche- eller erhvervsskole. På den måde spilder eleven ikke længere tid med opkvalificering inden uddannelsen, tværtimod kan opkvalificeringen målrettes uddannelsen, der opkvalificeres til. Opkvalificering til den gymnasiale uddannelse kan eksempelvis fremadrettet ske via prøveforberedende fritidsundervisning på aftenskole eller lignende. Det bliver så ikke muligt fremadrettet at modtage uddannelsesstøtte til opkvalificeringsforløb, der leder hen imod optag på en erhvervsgrunduddannelse eller den gymnasiale uddannelse, hvilket vil medføre en årlig million besparelse.

Naalakkersuisut vil tage initiativ til, at ovenstående problematikker diskuteres, og at de involverede parter i fællesskab søger at finde en løsning, der sikrer, at flere unge når målsætningen om at færdiggøre en erhvervskompetencegivende uddannelse. På sigt skal indsatsen i folkeskolen medføre, at behovet for AEU stærkt reduceres, da langt flere skal forlade folkeskolen med de nødvendige kompetencer til at kunne fortsætte en uddannelse.

4.5 Forventede effekter

Restgruppen skal reduceres, så flere bliver selvforsøgende, og færre modtager passive offentlige ydelser. Ungdomsledigheden reduceres, og de unge bliver bedre rustet til at blive opkvalificeret eller omskoleet senere i livet, så det grønlandske arbejdsudbud bliver mere fleksibelt, og i stand til at tilpasse sig storskalaprojekters behov for arbejdskraft.

5 Ungdomsuddannelserne

Ungdomsuddannelserne er den samlede betegnelse for Gymnasieuddannelsen og Erhvervsgrunduddannelsen. Gymnasieuddannelsen er studieforberegende – den skal tages, hvis man vil videreudanne sig bagefter. Erhvervsgrunduddannelsen er erhvervskompetencegivende, det vil sige, at uddannelsen kvalificerer til et job i erhvervslivet.

Siden implementeringen af Uddannelsesplanen blev iværksat i 2005, er antallet af studerende på ungdomsuddannelserne steget fra i 2005 at have 1925 aktive studerende ved udgangen af året til ved udgangen af 2011 at have 2679 aktive studerende. Naalakkersuisut vil gerne have endnu flere til at tage en ungdomsuddannelse; derfor skal der, som en underafdeling til det udvidede 7-sporede gymnasium i Aasiaat, opstartes en gymnasial uddannelse i Ilulissat, ligesom der startes to nye erhvervsgrunduddannelser på Råstofskolen i august 2012. Endvidere arbejdes der på at øge antallet af praktikpladser.

5.1 Gymnasiet

Den gymnasiale uddannelse er en studieforberegende og almendannende uddannelse.

Uddannelsen er målrettet personer med interesse for viden, fordybelse, perspektivering og abstraktion, og sigter primært mod at kvalificere til videregående uddannelse.

5.1.1 Status

Gymnasireformen træder i kraft med reviderede uddannelsesretninger i august 2012. Gymnasireformen giver et mere fleksibelt grønlandsk gymnasium, hvor elever med udgangspunkt i et fælles grundforløb kan vælge mellem forskellige studieretninger, som tilgodeser den enkelte elevs evner og interesser. Med den nye uddannelse indføres altså én gymnasial uddannelse, ”den gymnasiale uddannelse”, som erstatter den nuværende grønlandske gymnasiale uddannelse (den gymnasiale uddannelse), den grønlandske uddannelse til højere handelseksamen (HHX) og den grønlandske uddannelse til højere teknisk eksamen (HTX).

Som noget nyt vil der være tiltag, som optimerer de sociale læringsmiljøer, herunder også den tætte sammenhæng mellem studie- og kollegieliv, både i forbindelse med de alment dannende elementer af uddannelsen, og ligeledes som grundlæggende for den studieforberegende og faglige dannelse.

De seneste års startende elever og ansøgninger fordelt på de fire kommuner og de fire gymnasier ses nedenfor.

	Ansøgere per kommune 2012	Ansøgere per kommune 2012 (%)	Startende per kommune 2011	Startende per kommune 2011 (%)	Fordeling per kommune 2011/2012 (%)
Qaasuitsup	252	32	138	27	29
Qeqqata	179	23	126	24	24
Sermersooq	202	25	151	29	27
Kujalleq	157	20	102	20	20
	790	100	517	100	100

Der er væsentligt flere ansøgere, end der er elever, der starter på gymnasierne. Dette skyldes dels, at en række ansøgere ikke lever op til kravene for at kunne blive optaget, dels at den nuværende kapacitet sætter en række begrænsninger på optag. Som det fremgår, er det især i nordkommunen, at kapaciteten begrænser optaget i forhold til ansøgere.

5.1.2 Vision

Den gymnasiale uddannelse skal være studieforberegende og almindannende. Den skal forberede eleverne til videregående uddannelse, herunder at de tilegner sig viden og kompetencer gennem uddannelsens kombination af faglig bredde og dybde og gennem samspillet mellem fagene.

5.1.3 Målet for gymnasiet – et skridt på vejen mod videregående uddannelse

Strategien på gymnasieområdet kan sammenfattes i nedenstående delmålsætninger, som alle understøttes af den Gymnasierreform, som er vedtaget af Inatsisartut.

- Gymnasiet skal have rum til forskellighed
- Flere skal starte på gymnasiet og gennemførelsesprocenten skal stige (frafaldet skal falde).
- Uddannelsen skal have et højere fagligt niveau
- Gymnasiet skal være et skridt på vejen mod en videregående uddannelse

5.1.4 Implementering

Gymnasiereformen, som blev vedtaget på efterårssamlingen 2011, består af 24 forskellige initiativer, som hver understøtter et eller flere af disse delmålsætninger.

Gymnasiet skal være i stand til at skabe vækst og udvikling af alle studerendes evner og potentialer uanset bosætning, køn og alder. I samarbejde med de studerende skal gymnasiet skabe motivation til selvstændighed og til i samarbejde med andre at opnå succes uanset social, kulturel og sproglig baggrund. Underviserne skal anvende pædagogiske principper, der er tilpasset den grønlandske kontekst.

De gymnasiale uddannelser skal give så mange unge som muligt studiekompetence til videregående uddannelser i Grønland, Danmark og i udlandet samt være almindennende i forhold til det grønlandske samfund og kultur samt den globale verden.

Gymnasiauddannelsen skal have et højere fagligt niveau, der gør de unge klar til at tage en videregående uddannelse, når de har afsluttet gymnasiet. Med Gymnasiereformen indføres der bl.a. adgangskrav og screening af dansk kundskaber.

Gymnasiet skal ikke være endemålet for de unge – de skal fortsætte på en videregående uddannelse. En forbedret vejledningsindsats, der tager udgangspunkt i den enkelte elevs ønsker og behov, skal støtte op om dette mål. Derudover indføres der med Gymnasiereformen tre nye fag, herunder studiemetodik, science og kulturfag, som er vigtige for overgangen til de videregående uddannelser.

Gymnasiereformens initiativer skal følges op med kontinuerlig monitorering, sådan at både implementering og effekten af de enkelte initiativer følges tæt. Skolernes administrative systemer skal støtte op om dette.

Der opstartes gymnasial uddannelse i Ilulissat. Der er behov for yderligere kapacitet i Nordkommunen, og der er en stor restgruppe, der vil få mulighed for at gennemføre en gymnasial uddannelse ved opstart i Ilulissat. Om en årrække, når den nuværende restgruppe har gennemført en gymnasial uddannelse, og kapacitetsbehovet falder, vil de bygninger, der opføres til gymnasial uddannelse i Ilulissat, kunne overgå til socialpædagogisk seminarium i Ilulissat, der fremadrettet vil have brug for at øge kapaciteten som følge den demografiske udvikling.

5.1.5 Forventede effekter

Gymnasireformen vil medføre, at flere unge gennemfører en gymnasial uddannelse. Samtidig skal langt flere af disse efterfølgende kunne starte på, og gennemføre, en videregående uddannelse.

5.2 Erhvervsgrunduddannelserne

En erhvervsgrunduddannelse er en erhvervskompetencegivende uddannelse. Det betyder, at uddannelsen bygger på forudsætninger fra grundskolen. En afsluttet erhvervsgrunduddannelse giver direkte adgang til arbejdsmarkedet som faglært.

5.2.1 Status

Erhvervsgrunduddannelserne er opbygget som vekseluddannelser, hvor eleverne veksler mellem at være i praktik i en virksomhed og modtage undervisning på en branche-/erhvervsskole. Hovedreglen er, at eleverne tilegner sig de praktiske kompetencer i praktikken, og opnår de teoretiske og praktiske kompetencer i skoleundervisningen. Oplæringen i praktiktiden bidrager i forskelligt omfang til at nå målene med uddannelsen, men den er også fokuseret på at gøre eleven til en dygtig medarbejder, dels indenfor faget og dels på den givne virksomhed. Skoleundervisningen retter sig mod det faglige og står som garant for kvaliteten og bredden i uddannelsen, men skoleundervisningen omfatter desuden alment dannende elementer, og sigter mod at understøtte elevens personlige udvikling.

En af de største udfordringer på området er at skaffe tilstrækkeligt med praktikpladser. Mere end 70 % af ansøgerne til erhvervsuddannelserne står således uden praktikplads, og kan derfor ikke starte uddannelse. Samtidig betyder dette også, at en række uddannelser gennemføres med lave holdkvotienter, til trods for at flere unge kunne tage uddannelsen uden væsentlige meromkostninger for samfundet.

Erhvervsgrunduddannelserne udbydes pr. februar 2012 på:

- Jern- og Metal skolen (Nuuk)
- Bygge- og Anlæg skolen (Sisimiut)
- Handelsskolen (Nuuk og Qaqortoq)
- Levnedsmiddelskolen (Narsaq)
- Skipper skolen (Paamiut)
- Fanger- og Fiskerskolen (Uummannaq)
- Socialpædagogisk Seminarium (Ilulissat)

- Råstofskolen (Sisimiut)
- Designskolen (Sisimiut)
- Center for sundhedsuddannelser (Nuuk)

Det er væsentligt, at erhvervs- og brancheskolerne fortsat sikres nødvendige redskaber til at møde udfordringer og krav i et samfund under forandring. Derfor skal skolerne selv kunne håndtere større ansvar og selv skabe udvikling. På denne måde opnås udnyttelse af potentialer og ressourcer i forandringerne med henblik på at sikre et samlet udbud af erhvervsuddannelser, som imødekommer landsdækkende og regionale behov.

5.2.2 Vision

Erhvervsgrunduddannelsen skal gøre de unge klar til at kunne søge og påtage sig faglært beskæftigelse.

5.2.3 Målet for erhvervsgrunduddannelsen – arbejdsmarkedets behov og opkvalificering af arbejdsstyrken

For at imødekomme visionen er det essentielt, at uddannelserne udvikles i takt med arbejdsmarkedets behov, så der er sammenhæng mellem de unges kompetencer og arbejdsmarkedet efterspørgsel. Desuden skal der fokus på fælles pædagogiske principper, der sikrer sammenhængskraften i hele uddannelsessystemet.

5.2.4 Implementering

Udfordringerne for erhvervsgrunduddannelsen er særdeles komplicerede, da de er baseret på faktorer, der rækker 'bagud' mod folkeskolen og restgruppeproblematikken samt de ofte komplekse udfordringer, som findes i samspillet mellem de udbydende erhvervs-/brancheskoler og arbejdsmarkedets (sparsomme) udbud af praktikpladser og sideløbende efterspørgsel på færdiguddannet arbejdskraft. Forudsætningen er derfor opfyldelsen af en række delmålsætninger, som er afgørende for at nå det overordnede mål for området.

- Bedre vejledning og øget sammenhængskraft
- Etablering af flere lærepladser og reduktion af frafald
- Rationalisering og kapacitetsudvidelse
- Nye og forbedrede rammer for efterspørgselsstyring
- Etablering af nye uddannelsescentre

Bedre vejledning og øget sammenhængskraft

For Naalakkersuisut er det højt prioriteret at skabe gennemgående fælles vejledning og pædagogiske principper i førskolen, folkeskolen, erhvervsgrunduddannelserne og den gymnasiale uddannelse. Naalakkersuisut vil arbejde for, at der sker fornyelse både indenfor vejlednings- samt pædagogisk grunduddannelsesområdet (pædagogikum). I forhold til erhvervsgrunduddannelsen er dette særlig vigtigt, fordi det primært er her, den ressourcetsvage del af restgruppen skal i uddannelse som afsæt for at blive arbejdsmarkedsparat og selvforsørgende.

Etablering af flere praktikpladser og reduktion af frafald

En af de store udfordringer i et vekselluddannelsessystem er tilvejebringelse af et tilstrækkeligt antal lærepladser til eleverne. Tilvejebringelsen af et tilstrækkeligt antal lærepladser er afgørende for, at vekselluddannelsessystemet kan udvikles og bestå. En konsekvens af den massive mangel på praktikpladser er, at alt for mange falder fra på erhvervsgrunduddannelsen, hvilket forstærker tilskyndelsen til at adressere problemet.

En af de måder, der kan findes flere praktikpladser, er at indføre 1-årige grundforløb, så eleven kun har 3 år i praktik, det frigiver et år pr. kommende lærling, hvilket akkumuleret giver plads til flere. Herudover skal der laves fleksibel lovgivning, så delepraktik bliver mulig, for at flere kan opnå de kompetencer, de skal.

Erhvervsuddannelserne har vanskeligt ved at tiltrække og fastholde kvalificerede faglærere til at forestå undervisningen på uddannelsesinstitutionerne. Der skal sikres kompetent og tilstrækkelig undervisning på erhvervsgrunduddannelserne.

Naalakkersuisut vil søge at skabe flere lærepladser i private virksomheder. Af Selvstyrets bekendtgørelse nr. 10 af 12. juli 2010 om lærlinge i bygge- og anlægsarbejder, fremgår under hvilke forhold, Selvstyret kan stille krav om virksomhedernes oprettelse af lærepladser i forbindelse med bygge- og anlægsopgaver for Selvstyret, selskaber hvor Grønlands Selvstyre har en bestemmende indflydelse, samt kommunale myndigheder. En mulighed er at indføre lærlingetimer. Bygge- og anlægsprojekter af en størrelse, som det fremgår af lærlingebekendtgørelsen, kan vurderes til at indeholde et vist antal lærlingetimer – lærlingetimer, som kan opfyldes gennem ansættelse af lærlinge eller ved, at virksomhederne køber sig fri ved en fastgiven pris pr. lærlingetime.

Offentlige og kommunale institutioner herunder kommuner, Selvstyret og selvstyrejede virksomheder udgør tilsammen landets største arbejdsgiver, og har derfor også et særligt ansvar, hvad angår omfanget af lærepladser. De kommunale og offentlige institutioner skal gå forrest og sætte et godt eksempel for landets øvrige arbejdsgivere.

Rationalisering og kapacitetsudvidelse

Der skal ske en rationalisering af erhvervsgrunduddannelsesområdet. Det skal undersøges og beskrives, hvorledes man kan flytte de fleste af Jern- og Metal Skolens nuværende aktiviteter til Sisimiut og samtidig etablere etårige erhvervsgrunduddannelsesforløb eksempelvis i Nuuk i de eksisterende bygninger, for at sikre stordriftsfordele og det faglige miljø. Bygge- og Anlægsskolen i Sisimiut udvides med relevante teorilokaler, en koldhal, samt mindre udvidelser afledt af et meroptag.

Naalakkersuisut vil kapacitetsudvide på erhvervsgrunduddannelsesområdet og derved muliggøre etableringen af korte uddannelser/kurser indenfor byggemontageteknik, flisemurer og beton/armering og forskallingskurser. Med kapacitetsudvidelsen vil eleven uden søgning af læreplads direkte kunne søge beskæftigelse efter endt uddannelse. Disse nye korte uddannelser skal give merit til de traditionelle håndværksmæssige uddannelser, vi allerede har i Grønland.

Nye og bedre rammer for efterspørgselsstyring

Den 1. januar 2011 overgik de grønlandske brancheskoler til selvstændige offentlige institutioner med egne bestyrelser, hvor aftagermiljøet er stærkt repræsenteret. Bestyrelsens medlemmer skal have tilknytning til brancheskolens faglige område og det arbejdsmarked, som institutionen dækker. Hermed er oprettet en tættere kontakt med erhvervslivet og dermed en bedre mulighed for at lave efterspørgselsorienterede uddannelser samt en tydeliggørelse af lærepladsproblematikken for virksomhederne. Naalakkersuisut ser positivt på dette tiltag, og ser frem til yderligere udvikling i aftagernes input på erhvervsuddannelserne i de kommende år.

Nye uddannelsescentre

Målet er at få etableret uddannelsescentre for beslægtede og relaterede uddannelser for på den måde at få større synergi i uddannelserne, stordriftsfordele og for at få løst forskellige problematikker både omkring undervisning, uddannelsesmiljø samt lærerkræfter.

Center for Kunst og Design

Naalakkersuisut arbejder på et samlet uddannelsescenter for kunst og design med placering i Nuuk. Koncentrationen af de enkelte relaterede uddannelser i ét og samme miljø vil give langt større dynamik og udfordringer, og bør derfor placeres samlet under ét tag. Det er planen, at Center for Kunst og Design skal være uddannelsessted overordnet for Billedkunst, Kunsthåndværk, Design, Film, Musik, Teater og Dans.

Eksisterende enkelte skoler og uddannelser indenfor design, kunst, teater og musik flyttes fra deres respektive placeringer og integreres i Center for Kunst og Design.

Center for Maritime Uddannelser

Naalakkersuisut vil sammenlægge skipperuddannelserne, grunduddannelsen i Imarsiornermik Ilinniarfik i Paamiut, samt Fanger- og Fiskerskolen i Uummannaq i ét Center for Maritime Uddannelser placeret i Nuuk eller Sisimiut. Arbejdet med sammenlægningen i et center skal igangsættes og uddannelserne være på plads i centret senest 1. august 2013.

Skipperuddannelserne skal fortsat kunne gennemføres her i landet; 3. og 1. grad med tilvalg blandt andet indenfor ledelse. Der ligger op til et fælles grundforløb for alle grunduddannelser; skibsassistent – handelsflåde/fisker, fanger – og fiskeruddannelsen, samt vodbinderuddannelsen med efterfølgende specialefag i de enkelte fagområder. Grunduddannelsen skal kortes ned til at vare 5 måneder, ligesom forløbene på lignende uddannelser i det øvrige Norden.

De afledte effekter af flytningen og sammenlægningen af nævnte uddannelsesområder forudses som mindre frafald på uddannelserne og dermed flere dimittender. Med flytning og sammenlægning samt mindre frafald følger yderligere behov for kollegiebyggeri.

5.2.5 Forventede effekter

Styrkelsen af de faglige miljøer vil styrke gennemførselsprocenten og det faglige niveau blandt eleverne. Samtidig skabes mulighed for stordriftsfordele, så den gennemsnitlige omkostning pr. elev vil falde.

Nye uddannelser oprettes hurtigt og i forhold til arbejdsgivernes behov, så arbejdsudbuddet løbende tilpasses arbejdsmarkeds efterspørgsel.

6 omskoling og opkvalificering af arbejdsstyrken

Som følge af den nuværende og kommende erhvervsudvikling, hvor nogle erhverv er i tilbagegang, mens andre er i udvikling, eksisterer der et stort behov for at klargøre befolkningen til at varetage nye jobfunktioner – dette kan ske gennem omskoling og opkvalificering.

I dag bruges de to begreber synonymt, men de har væsensforskellig betydning.

- Opkvalificering = Borgeren løftes i forhold til den kompetence, han har på sit erhvervsområde.
- Omskoling = Borgeren forlader sit gamle erhverv helt og finder ny forsørgelse.

Omskoling er en langt mere krævende proces end opkvalificering, fordi personen i de fleste tilfælde skal ændre både erhverv, livsstil og bosted for at opnå ny vej til selvforsørgelse.

6.1 Status

Der efterlyses i takt med den forventede demografiske udvikling, især den forventede stigning af ældre i befolkningen, kurser til personale, der beskæftiger sig med ældre, eller ældrerelaterede områder, så det nuværende velfærdsniveau kan bevares og udvikles i fremtiden. Det vil konkret sige, at der efterlyses kurser for personale på det sociale område indenfor ældreområdet. Samtidig er der fokus på uddannelse, efteruddannelse og kurser til personale indenfor det social- og sundhedsfaglige område, eksempelvis plejefamilieområdet, spædbørn, institutioner, handicap, anbringelse og til støttepersoner.

Lige nu er der to puljer med midler, som bruges til kurser og efteruddannelse, både til faglærte og ikke faglærte. PKU – puljen, som er til kurser primært for ledige og ikke faglærte i job indenfor en række områder. Der bruges en fjerdedel af midlerne til væksterhvervene, det vil sige indenfor råstof eller sproglige kurser målrettet råstofområdet.

AMA-puljen er målrettet faglærte i beskæftigelse til primært efteruddannelseskurser.

Som led i ændrede forhold for visse erhverv er Naalakkersuisut i gang med at udarbejde en analyse af fiskeriområdet, med henblik på omskoling af personer fra fiskeindustrien som følge den nye fiskerilov. Dette med udgangspunkt i identifikation af nye og andre beskæftigelsesmuligheder for borgere beskæftiget i fiskeriet

6.2 Vision

Befolkningen tilbydes muligheden for at blive en aktiv del af arbejdsstyrken i form af omskoling og opkvalificering med et særligt fokus på væksterhverv.

6.3 Mål

Målet for dette område ligger op ad overskriften for hele strategien; nemlig uddannelse til alle – uddannelse for fremtiden. I fremtiden skal arbejdsmarkedets behov indarbejdes endnu bedre, så uddannelsessystemet kan levere den uddannelse, der efterspørges af markedet. Dette stiller krav om et omstillingsparat uddannelsessystem, der med kort varsel skal kunne tilbyde kurser og uddannelser. For mange aktører på udbuds og bevillingssiden giver mindre overskuelighed i forhold til udbud og mindre koordineringsmuligheder af området.

Indenfor omskoling og opkvalificering er det målet at kunne tilbyde kurser/uddannelser indenfor følgende områder:

- Råstofområdet og væksterhverv generelt. Det er vigtigt, at omskole eller opkvalificere til reelle arbejdsmuligheder og ikke i forhåbning om beskæftigelse i potentielle storskalaprojekter eller miner med en lang tidshorisont for realisering og en reel risiko for at disse ikke realiseres. Et tæt samarbejde mellem erhverv- og arbejdsmarkedets ansvarlige og de uddannelsesansvarlige er derfor en nødvendighed, for at kunne udbyde rette uddannelse på rette tidspunkt.
- Det social- og sundhedsområdet. Det vil sige kurser indenfor områder, der påvirkes af den fremtidige demografiske udvikling. Der skal sættes på kurser, der kan give merit til videre kurser eller traditionelle videregående uddannelser.
- Omskoling af grupper indenfor erhverv under afvikling/reduktion så de har mulighed for fortsat at være en del af et aktivt arbejdsmarked.

6.4 Implementering

Der arbejdes i dag i vid udstrækning med opkvalificering (bl.a. via PKU- & AMA-puljerne), men reelt ikke med omskoling. Beskæftigelsestiltag, herunder kompetenceløft, bør først og fremmest målrettes ufaglærte ledige og under-forsørgede, der ikke har alvorlige sociale og sundhedsmæssige problemer. Et skøn fra kommunerne, indhentet sommeren 2010 viser, at man antager, at mindst en 1/3 af de ledige er arbejdsmarkedsparete, og umiddelbart bør kunne overgå i selvforsørgelse.

Der skal laves en tværfaglig strategi for ledige, hvor det vigtigste er en handleplan for den enkelte med jobmuligheder, som er eksisterende eller med meget stor sikkerhed realiseres inden for en kort årrække. Handleplanen skal se på muligheder for den enkelte for omskoling, opkvalificering eller job med kurser eller uddannelsesmuligheder senere. Det enkelte individ skal fortsat føle sig som en ressource for vores fælles samfund.

7 Videregående uddannelser

Arbejdsmarkedet mangler folk med akademiske uddannelser. Omkring 80-90 % af de akademiske stillinger (Uddannelsesplanen, 2005) er besat med tilkaldt arbejdskraft. Denne tendens vil forstærkes ved hjemtagelse af yderligere ansvarsområder fra den danske stat. Med uddannelsesstrategien adresserer Naalakkersuisut denne problemstilling til gavn for samfundet og for den enkelte.

7.1 Status

De fleste videregående uddannelser er samlet på Ilisimatusarfik i Nuuk. Dog kører Socialpædagogisk Seminarium i Ilulissat den professionsrettede bacheloruddannelse i socialpædagogik, mens Danmarks Tekniske Universitet kører uddannelsen Arktisk Ingeniør på Arktisk Teknologi (ARTEK) i Sisimiut. Desuden har Sprogcenteret i Sisimiut kørt tolkeuddannelsen, som opgraderes til en professionsrettet bacheloruddannelse i Erhvervsprog og Oversættelse med start i 2012 under Ilisimatusarfik.

7.2 Vision – arbejdsmarkedets behov og international standard

De videregående uddannelser i Grønland skal svare til samfundets behov samtidigt med, at uddannelserne skal kunne betale sig at tilbyde i Grønland. Produktionen af færdiguddannede fra universiteter i Grønland, Danmark og andre lande skal samlet set øges meget betydeligt på alle retninger.

7.3 Målet for de videregående uddannelser

Delmålsætningerne understøtter det overordnede mål om fortsat at udbyde videregående uddannelser, som svarer til samfundets behov, samtidig med at antallet af færdiguddannelse skal stige meget betydeligt.

- De grønlandske videregående uddannelser skal have et højt fagligt niveau svarende til lignende internationale uddannelser
- Optaget på de videregående uddannelser skal øges
- Gennemførelsesprocenten på de videregående uddannelser skal øges
- Gennemførelse af en ekstern evaluering af de videregående uddannelser i Grønland
- Afdelingen for teologi og religion på Ilisimatusarfik nedlægges, da uddannelsen ikke lever op til tilsvarende internationale teologiske universitetsuddannelser.

- Det analyseres, om en opdeling af klassisk universitet og professions universitet kan styrke tværfaglighed og opbygning af stærke studie- og forskningsmiljøer

7.4 Implementering

Naalakkersuisut vil i samarbejde med Ilisimatusarfiks bestyrelsen sikre gennemførelse af en ekstern evaluering af de videregående uddannelser i Grønland i forhold til ansøgertal, aktive studerende, frafald, dimittender, samt afledte emner, såsom studietidslængde, samt omkostninger i forhold til effekten/effektiviteten af udbuddet af videregående uddannelser i Grønland. Evalueringen skal også afdække returmønstre blandt studerende, der har taget uddannelse i Danmark. Dette søges finansieret gennem partnerskabsaftalen med EU.

Afdelingen for teologi og religion på Ilisimatusarfik nedlægges, da uddannelsen ikke lever op til tilsvarende internationale teologiske universitetsuddannelser.

Naalakkersuisut ønsker at styrke tværfagligheden i de professionsrettede uddannelser samt styrke de klassiske uddannelser. Derfor foreslås, at der oprettes et professions universitet, hvor de professionsrettede uddannelser samles i to institutter, samt at genskabe det klassiske universitet. Samtidigt mindskes ledelsesniveauer i det klassiske universitet til én rektor og afdelingsledere.

Professionsuniversitetet foreslås besat med en rektor, to institutledere og uddannelsesafhængige afdelingsledere. Ingen ændring foreslås for Artek ved DTU.

Alle tre enheder bygger på forskningsbaseret undervisning. Tilknytning af professorer og Ph.d.-studerende er åbne for alle enheder. Det er hensigten, at de forskellige linjer og institutter skal kunne læse fag sammen i det omfang, det er relevant.

Ilisimatusarfik	Professions universitet		Artek/DTU
Bestyrelse	Bestyrelse		DTU
Rektor	Rektor		Styregruppe
Afdelingsledere	Institutleder	Institutleder	Centerleder
Samfundsvidenskab Kultur- og Samfundshistorie Sprog, Litteratur og Medier Ressourceforvaltning	Lærer Socialrådgiver Sygepleje Socialpædagog Efteruddannelse (Inerisaavik)	Journalist Erhvervsprog og Oversættelse	Arktisk Ingeniør Matematik

Analyse af ovenstående struktur vil indgå i den eksterne evaluering.

Tanken bag strategien er at bygge videre på og styrke de eksisterende uddannelser, hvor der er store samfundsmæssige behov for flere uddannede fagpersoner samt styrke samarbejdet mellem de grønlandske og tilsvarende internationale uddannelser. Det er samtidigt blevet vurderet hvordan studie- og forskningsmiljøer kan forbedres ved de såkaldte smalle uddannelser, hvor løsningen bygger dels på samling af de professionsrettede uddannelser under et professions universitet, samt et tættere samarbejde med andre uddannelsesinstitutioner med helt eller delvise uddannelser i udlandet.

Det er vigtigt, at der er mulighed for at kunne tage en videregående uddannelse i Grønland. Det er dog samtidigt også vigtigt at vurdere, hvordan disse tilbud skal sammensættes. En klar præmis er, at uddannelserne skal have et fagligt niveau svarende til lignende internationale uddannelser, samt at de svarer til samfundets behov. Dette for at nedsætte behovet for tilkaldt arbejdskraft. Der skal flere studerende på de videregående uddannelser og en højere gennemførselsprocent, kvalitet i uddannelserne, tværfaglighed og samarbejde samt opbygning af stærke studie- og forskningsmiljøer.

7.5 Forventede effekter

Flere gennemfører videregående uddannelser og den hjemhørende kompetence øges, så en større del af de specialiserede job, kan besættes af grønlandsk arbejdskraft. Den gennemsnitlige omkostning pr. studerende sænkes ved at alle hold fyldes op. Ved at samtænke en række fag på tværs af de enkelte uddannelseslinjer, skabes en merværdi på tværs af de enkelte sektorer.

8 Særlige områder

Naalakkersuisut ønsker at styrke indsatsen på en række særlige områder, som støtter op omkring uddannelsesstrategiens vision om et selv bærende Grønland. Naalakkersuisut vil arbejde med følgende:

- Ledelsesuddannelser
- Prøveforberedende undervisning i fritiden
- Forbedring af befolkningens læse- og skrivekompetencer
- Uddannelse af handicappede
- Uddannelse uden for Grønland

Indsatsen inden for hvert af de særlige områder gennemgås i afsnittene nedenfor.

8.1 Ledelsesuddannelser

I en mere og mere krævende hverdag for lederne indenfor uddannelsesområdet er nyttige værktøjer indenfor ledelse af stor betydning, hvis ledelsen skal være god, handlekraftig og succesfuld og medarbejdere skal have en kompetent leder. Naalakkersuisuts mål er, at få opkvalificeret ledelse generelt via lederuddannelser, kurser og efteruddannelser for lederne her i landet. Naalakkersuisut har den opfattelse, at der er behov for kurser og efteruddannelse på ledelsesplan inden for alle uddannelsesniveauer og derudover ved landets virksomheder og øvrige offentlige institutioner. Ledelsesuddannelser er altså et tværgående element i hele strategien. Den bedre ledelsesuddannelse skal styrke den institutionelle governance og fastholdelsen af medarbejderne.

8.2 Undervisning i fritiden

Der skal fortsat tilbydes undervisning i fritiden, herunder prøveforberedende undervisning, så det er muligt at opkvalificere sig i fritiden. Enhver kan tilmelde sig prøveforberedende undervisning i fritiden med henblik på at kvalificere sig til optag på den gymnasiale uddannelse eller anden uddannelse. Der vil ikke være mulighed for at modtage uddannelsesstøtte til prøveforberedende undervisning i fremtiden.

Fritidsundervisningsområdet skal kortlægges med henblik på udarbejdelse af en handleplan på området.

8.3 Forbedring af befolkningens læse- og skrivekompetencer

Der findes i dag ingen tal for, hvor stor en del af den grønlandske befolkning, der har problemer med at læse og/eller skrive. Derfor ønsker Naalakkersuisut en afdækning af problemets omfang for at kunne målrette fremtidige initiativer og indsatser på området bedst muligt.

8.4 Uddannelse af handicappede

Naalakkersuisuts vision om og holdning til personer med handicaps eller særlige behov er, at vi sammen skal skabe grundlaget for et værdigt liv, hvor alle har mulighed for at udvikle sig og opretholde livet ved aktiv selvforsørgelse. At vi med solidaritet og lighed som grundsten alle skal bidrage efter vores evner og formåen, ligesom de, som har behov for hjælp, skal modtage støtte. I takt med, at indsatsen bærer frugt, skal arbejdsmarkedet være parat til at ansætte de nyuddannede. Alle mennesker er født med særlige evner, som de skal have mulighed for at udvikle i en livslang læringsproces, ligesom disse evner altid skal kunne bruges til at forsørge sig og sine. Naalakkersuisut vil iværksætte en tværfaglig udredning, der skal afdække både handicap- og specialundervisningsområdet.

8.5 Uddannelsesstøtte og anden godtgørelse

Vision

Uddannelsesstøtten giver alle en mulighed for at gennemføre uddannelse uanset social baggrund og eventuelt særlige behov.

Mål

Uddannelsesstøtten støtter de studerende i at gennemføre deres uddannelse så hurtigt som muligt for at komme tidligt ud på arbejdsmarkedet. En hurtig gennemførelse vil frigive midler til at få flere igennem uddannelsessystemet og dermed bidrage til at opfylde strategiens vigtigste formål.

Implementering

De grønlandske studerende i Danmark og det øvrige udland skal overgå til dansk SU, dog bibeholdes en årlig ferie-frirejse betalt af Grønlands Selvstyre, ligesom rejser ved uddannelsesstart og -afslutning bibeholdes.

Omfanget af klip i klippekortet for de grønlandske studerende på videregående uddannelser nedsættes til normeret studietid plus mulighed for slutlån, så der skabes en større lighed mellem den grønlandske US og den danske SU.

Naalakkersuisut vil i et tæt samarbejde med de grønlandske huse i Danmark fortsat søge at forbedre modtagelse, vejledning og social opbakning til grønlandske studerende i DK.

Forventet effekt

Antallet af årselever på uddannelse udenfor Grønland sidste år var 551. Ved at regne med en årlig gennemsnitsudgift pr. studerende i denne gruppe på 75.000 kroner i Grønlandsk Uddannelsesstøtte, opnås en besparelse på ca. 41 mio. kroner.

Effekten af reducere af klip på klippekortet er, at flere unge gennemfører uddannelsen på normeret tid og hurtigere kommer ud på arbejdsmarkedet. Sekundært spares SU til unge, der ikke gennemfører uddannelsen på normeret tid.

8.6 Ungdomsuddannelserne – uddannelsesstilbud udenfor Grønland

Naalakkersuisut ønsker fortsat at give de unge mulighed for at tage uddannelse i andre lande.

Unge, der ønsker at påbegynde en ungdomsuddannelse, skal først og fremmest gøres opmærksomme på, at der er frihed med hensyn til valg af uddannelses- og praktiksted. De enkelte uddannelsessøgende kan således vælge uddannelses- og/eller praktiksted enten i Grønland eller i Danmark.

Herudover er et udviklingsarbejde igangsat mellem de Vestnordiske lande som følge af Inatsisartutbeslutning vedrørende Vestnordisk Råds rekommandation nr. 1/2009, hvor udvekslingsmulighederne for studerende på de gymnasiale uddannelser undersøges mellem henholdsvis Færøerne, Island og Grønland. Uddannelsesministerierne i de pågældende lande er blevet kontaktet, og indledende møder mellem skoler, elever og lærere finder sted allerede i foråret 2012, hvor formålene blandt andet er netværksdannelse, afdækning af sammenlignelighed mellem uddannelsessystemerne og eventuelle sproglige barrierer.

Den nuværende lovgivning giver allerede nu mulighed for, at elever fra Grønland kan tage uddannelsesstøtte, rejser m.m. med til både Island og Færøerne. Herudover kan der søges midler ved Nordplus ved mindre udvekslingsrejser.

9 Ressourcestyring

Naalakkersuisut lægger stor vægt på, at uddannelsesstrategien skal være omkostnings- og effektfokuseret. Partnerskabsaftalen med EU har haft den effekt, at øget fokus på data til kvalificering og måling af effekterne af uddannelsesplanen, har givet et bedre beslutningsgrundlag. Datagrundlaget skal vedligeholdes og udbygges i de kommende år, så en stadig større del af initiativerne i strategien kan evalueres og forbedres løbende. Derudover skal området tilføres resurser, så det kan sikres, at vedligeholdelse og udvikling af indikatorer (målepunkter) er i faste og driftsikre rammer, Analyse af disse indikatorer skal medføre, at uddannelsesstrategiens indsatser og effekter løbende samstemmes med Naalakkersuisuts øvrige strategier.

Overvågningen af indikatorer skal medføre en løbende revidering af mål og indsatser i uddannelsesstrategien. Dette både i forhold til den politiske stillingtagen, men også i forhold til at give de enkelte institutioner og interessenter viden til løbende at udvikle deres tilbud. Der skal oprettes indikatorer, som måler på uddannelsesstrategiens betydning for erhvervslivet og arbejdsmarkedet. Til det formål organiseres uddannelsesstrategien som et overordnet program, der skal være koordinerende for de enkelte projekter og indsatser i strategien.

9.1 Styringsinstrumenter

Indikatorer og effektovervågning

Indikatorer skal være tværfaglige og samtænkte i forhold til alle Selvstyrets strategier. Uddannelsesstrategien krydser ind over samfundets samlede udvikling på flere måder og en fælles monitorering er ønskelig, især som styrings- og udviklingsværktøj.

Der er behov for årsagsafhængige indikatorer på uddannelsesområdet, så indsatser kan monitoreres og effekter af en større eller mindre indsats kan måles. I den forbindelse er departementet allerede i gang med at få udviklet en database, der gerne skulle give mulighed for at følge den enkelte årganges fremskridt igennem uddannelsessystemet. Disse indikatorer skal i udgangspunktet udvikles på baggrund af allerede foreliggende datamateriale, og på den måde både kunne bruges som styringsværktøj til uddannelsesstrategien fra start.

Fremadrettet skal indikatorerne udvides i samarbejde med øvrige ressortområder og interessenter generelt med henblik på, at indikatorerne ikke blot er et udviklingsværktøj fremadrettet på uddannelsesområdet, men kan medvirke til struktur- og effektovervågning på andre områder.

Økonomiske styringsredskaber

Taxameterprincip og resultatkontrakter er blandt de centrale ressourcestyringsværktøjer, som uddannelsesstrategien støtter sig til. Brancheskolerne er overgået til taxameterstyring i 2011. Modellen for dette skal evalueres og udvikles løbende. Samtidig er det planen, at andre uddannelsesinstitutioner skal overgå til taxameterstyring baseret på de indhøstede erfaringer.

Formålet med taxameterstyring er at sikre, at bevillingen til den enkelte skole tilpasses aktiviteten på skolen. En øget aktivitet i form af flere hold eller elever medfører automatisk en øget bevilling, mens en reduktion i hold eller elever medfører en reduceret bevilling. Det er Naalakkersuisuts hensigt, at taxameterstyring skal medvirke til at sikre en bedre og mere præcis budgetlægning og regnskabsopfølgning inden for uddannelsesområdet.

Et væsentligt formål med resultatkontrakterne er, at brancheskolens bestyrelse skal sætte deres præg på uddannelsens indhold og udformning i samarbejde med Departementet for Uddannelse og Forskning. Brancheskolernes bestyrelser er sammensat af interessenter fra arbejdsmarkedets parter.

Et langsigtet mål er en integration af indikatorer og økonomiske data med henblik på at kunne fremstille præcise modeller for den samfundsøkonomiske effekt af de enkelte uddannelser, frafaldsindsatser og lignende.

9.2 Samfundsøkonomisk effekt og investeringsbehov

Uddannelsesstrategien fokuserer på uddannelse som nøglen til at få en økonomisk holdbar og social bæredygtig udvikling. Et vigtigt led i indsatsen er udbygning og nybygning af både kollegier og uddannelsesinstitutioner.

Uddannelse er et stærkt redskab til at reducere ulighed og bidrager til et bæredygtigt samfund, hvor den enkelte har de bedste muligheder for at vælge sin egen livsbane. Effekterne af uddannelse er langsigtede, men der er et meget stort potentiale i at hæve uddannelsesniveaue. Gevinsterne fra investeringer i uddannelse er både menneskelige og økonomiske.

Uddannelsessystemet i dag er ikke gearret til at uddanne mange flere, end der nu er aktive, og der er flaskehalse, som forhindrer eller besværliggør vejen til en uddannelse. Uddannelsesstrategien fremlægger en samlet plan for, hvordan uddannelsessystemet kan udvides til at rumme flere aktive studerende. En fremskrivning af anlægsbehovet for at opnå målsætningen i 2025 viser, at de

samlede anslåede omkostninger til anlægsbehov for kollegier og uddannelsesinstitutioner beløber sig til 1,17 mia. kr.

På finansloven er der også budgetteret med udgifter til renovering og udbygning af folkeskolebygninger. Der er afsat 80 mio. kr. årligt til dette formål. På finansloven er der også afsat en uddannelsesreserve til finansiering af forventet højere aktivitet. I og med der med den kommende uddannelsesstrategi fremlægges en samlet plan for at løfte uddannelsesniveaue, er der ikke fremover samme behov for en uddannelsesreserve. Midlerne fra uddannelsesreserven indgår derfor i finansiering af uddannelsesstrategiens anlægsudgifter.

Tabellen nedenunder viser det samlede finansieringsbehov på uddannelsesområdet.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Anlægsudgifter i alt	47	175	200	205	180	180	180	110	110	170	140	140	130
<i>Uddannelsesstrategien</i>	47	175	200	125	100	100	100	30	30	90	60	60	50
<i>Kommunale skoler*</i>	0	0	0	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80
Uddannelsesreserven	5	77	121	121	121	121	121	121	121	121	121	121	121
Finansieringsbehov til uddannelse, netto	42	98	79	84	59	59	59	0	0	49	19	19	9

Anm.: Der er afsat 80 mio. kr. årligt på finanslov 2012 og overslagsårene. Derfor er der ikke behov for yderligere finansiering til dette formål frem til 2015.

Tabellen ovenfor viser, at der kan findes en del finansiering til anlægsudgifter i forbindelse med uddannelsesstrategien ved at anvende midler fra uddannelsesreserven. Der er dog fortsat et finansieringsbehov, som skal dækkes.

En del af finansieringen til de meget store anlægsbehov, der følger af uddannelsesstrategien, kan findes i den budgetterede uddannelsesreserve, hvor der fra 2015 er budgetteret med omkring 121 mio. kr. til uddannelsesområdet, som ikke er disponeret endnu. I 2013 og 2014 er en del af reserven allerede disponeret.

Anlægsinvesteringer er forudsætningen for at udvide kapaciteten i uddannelsessystemet, og vil derfor medføre øgede driftsomkostninger til uddannelsesområdet. Denne investering vil dog være positiv både samfundsøkonomisk og menneskeligt.

Fra Naalakkersuisuts Gælds- og Investeringsstrategi 2012:

"Det er veldokumenteret, at uddannelse giver et positivt afkast for den enkelte igennem en højere indkomst, set over hele livet. Senest er det i Danmark dokumenteret i en analyse fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd fra februar 2012, at den privatøkonomiske gevinst (disponibel indkomst efter skat) ved at tage en uddannelse er mellem 12-42 pct. Det største afkast fås af de længste uddannelser, men alle uddannelser giver en direkte økonomisk gevinst til den enkelte, når man betragter den samlede indkomst over et helt arbejdsliv. Analysen viser også, at eftersom den enkelte får mere i løn, så stiger produktiviteten og skattebetalingerne. Målt i procent, er det samlede samfundsøkonomiske afkast fra en uddannelse mellem 26-63 pct. I Grønland er der foretaget lignende analyser i bl.a. Økonomisk Råd fra 2010, som viser, at en uddannelse giver mellem 46 og 103 pct. højere erhvervsindkomst for den enkelte.

Det kan konkluderes, at det økonomiske afkast fra uddannelse er positivt og stort. Skatte- og Velfærdskommissionen har i sin betænkning beregnet, at den anbefalede uddannelsesindsats vil give ekstra indtægter på 100 mio. kr. i form af øgede skattebetalinger i 2030".